

Problematic aspect of calculating charges for domestic waste management by local communes

Elżbieta DUSZA-ZWOLIŃSKA¹, Edyta SARAN², Katarzyna KOWALEWSKA³

¹ Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, ul. J. Słowackiego 17, 71-434 Szczecin, tel.: 91 449 6353, e-mail: elzbieta.dusza@zut.edu.pl

² Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, ul. J. Słowackiego 17, 71-434 Szczecin, tel.: 512379391, e-mail: edyta.saran@zut.edu.pl

³ autor zewnętrzny

Abstract

The paper presents the problem of municipalities charging for municipal waste. The research was carried out in communes belonging to the Kamieński district (West Pomeranian Voivodship). The study covers the years 2014-2016. The aim of the study was to compare the method of calculating the fee and the charge for the management of municipal waste in the communes of the Kamieński district. Research materials were obtained from municipal offices, public information bulletins and available literature of the subject. Conversations were also conducted in the form of in-depth interviews with the inhabitants of the communes. It was found that two of the four methods of calculating the municipal waste tariff were adopted in the municipalities: the method constituting the product of the number of inhabitants of the property and the municipal waste and the method representing the product of the water consumed from the given property and the fee for municipal waste. The paper presents how the amount of the fee for municipal waste in the communes of the Kamieński District was changed and how it changed during the considered period.

Keywords: waste, waste management system, charge for municipal waste

Streszczenie

Problem kształtowania przez gminy opłat za gospodarowanie odpadami

W pracy przedstawiono problem kształtowania przez gminy opłaty za odpady komunalne. Badaniem objęto gminy należące do powiatu kamieńskiego (województwo zachodniopomorskie). Celem pracy było porównanie metod naliczania opłaty oraz stawek opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w gminach powiatu kamieńskiego. Materiały do badań pozyskano z urzędów gmin, biuletynów informacji publicznej oraz dostępnej literatury przedmiotu. Przeprowadzono również rozmowy w formie pogłębionego wywiadu z mieszkańcami gmin. Ustalono, że w badanych gminach uchwalono dwie z czterech dopuszczalnych metod naliczania stawki za odpady komunalne: metodę stanowiącą iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz opłaty za odpady komunalne i metodę stanowiącą iloczyn ilości zużywanego wody z danej nieruchomości oraz opłaty za odpady komunalne. W pracy przedstawiono jak kształtowała się wysokość opłaty za odpady komunalne w gminach powiatu kamieńskiego i jakim ulegała zmianom w badanym okresie.

Słowa kluczowe: odpady, system gospodarki odpadami, opłata za odpady komunalne

1. Wstęp

Organizacja sprawnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi jest kwestią problematyczną. Wprowadzone, wraz z nowelizacjami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 roku [1], zmiany problemem organizacji nowego systemu gospodarowania odpadami obarczyły samorządy gminne. Wspomniane modyfikacje w systemie gospodarowania odpadami w Polsce wynikają z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 roku w sprawie odpadów [2]. By

dostosować się do unijnych standardów, w Polsce została wprowadzona ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21) [3]. Obowiązkiem odbioru i zagospodarowania odpadów zostały obarczone gminy na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach [1]. Nowelizacja została wprowadzona z dniem 1 lipca 2011 roku, a następnie ustawa była udoskonalana przez szereg nowych zapisów – kolejne nowelizacje zostały uchwalone 25 stycznia 2013 roku, 28 listopada 2014 roku oraz 25 stycznia 2015 roku.

Gminom został narzucony szereg nowych obowiązków związanych z gospodarką odpadami, w tym ustalenie wysokości stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Gminy musiały odpowiednio skalkulować koszty funkcjonowania i obsługi nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, tak by wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi całkowicie je pokryły. Samorządy zobowiązane zostały do samodzielnego wyboru metody naliczania stawki opłaty, spośród czterech zaproponowanych w znowelizowanej ustawie [1]:

- 1) metoda naliczania opłaty od mieszkańca,
- 2) metoda zależna od m³ zużytej wody,
- 3) metoda zależna od m² lokalu mieszkalnego,
- 4) metoda naliczenia opłaty za gospodarstwo domowe.

Ustawodawca zobligował jednocześnie samorządy do uchwalenia niższej stawki opłaty za odpady zbierane w sposób selektywny [1].

Niniejsza praca skupia się na problemie kształtowania przez gminy stawki opłaty za odpady komunalne na obszarze powiatu kamieńskiego (województwo zachodniopomorskie). W pracy przedstawiono, jak w latach 2014-2016 kształtowała się wysokość stawki opłaty i jakich metod użyto do jej naliczenia w 6 gminach. Badania pozwoliły również ustalić, czy ustanowienie wysokości stawki oraz metody jej naliczenia okazały się dla wybranych gmin problematyczne. Celem pracy było porównanie metod naliczenia opłaty oraz stawek opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w gminach powiatu kamieńskiego (od roku 2014 do roku 2016).

2. Materiał i metody

Obszarem badań był teren powiatu kamieńskiego położonego w północnej części województwa zachodniopomorskiego. Powiat zajmuje tereny Wyspy Wolin, Wybrzeża Trzebiatowskiego i Równiny Gryfickiej. W jego skład wchodzi sześć gmin: pięć wiejsko-miejskich oraz jedna wiejska. Gminy miejsko-wiejskie to Kamień Pomorski, Golczewo, Dziwnów, Międzyzdroje i Wolin. Gminą wiejską jest gmina Świerzno [4].

Przeprowadzone badania składały się z dwóch części – badań przygotowawczych oraz analiz właściwych. Badania przygotowawcze polegały na zapoznaniu się z problemem kształtowania przez gminy opłat za odpady komunalne poprzez analizę literatury dotyczącej tego zagadnienia. Po przeanalizowaniu dostępnych opracowań za teren odpowiedni do przeprowadzenia badań uznano gminy powiatu kamieńskiego. Głównym kryterium wyboru było zróżnicowanie charakteru poszczególnych gmin powiatu, co mogło wpłynąć na wybór metody naliczania opłaty oraz jej wysokość. W celu ustalenia stawek oraz metod opłat przeanalizowano, publikowane w biuletynach informacyjnych (BIP), uchwały poszczególnych gmin w tej sprawie.

Dodatkowo, dane zostały zweryfikowane poprzez kontakt z działami zajmującymi się gospodarką odpadami w poszczególnych gminach powiatu kamieńskiego. Uzyskane w ten sposób informacje porównano z danymi dostępnymi w biuletynach informacji publicznej gmin i odpowiednio je zaktualizowano. Wyniki zostały przedstawione w formie tabelarycznej oraz graficznej za pomocą oprogramowania Microsoft Office Word i poddane analizie porównawczej.

Analiza wyników polegała na porównaniu metod naliczania opłaty za odpady komunalne, stawek opłaty za odpady zbierane nieselektywnie oraz selektywnie i stawek opłat ryczałtowych za odpady komunalne w przypadku nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. W celu dalszych analiz, ukierunkowanych głównie na określenie poziomu świadomości mieszkańców względem funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie, przeprowadzono rozmowy z mieszkańcami w formie pogłębionego wywiadu oraz zapoznano się z informacjami zamieszczanymi w lokalnych serwisach informacyjnych.

3. Wyniki

3.1 Metody naliczania opłaty za odpady komunalne w gminach powiatu kamińskiego

Na terenie gmin powiatu kamińskiego zastosowano dwie spośród czterech możliwych metod naliczania stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi: metodę polegającą na iloczynie opłaty za gospodarowanie odpadami i ilości zużytej wody w danej nieruchomości oraz metodę iloczynu stawki i liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość (Tabela 3.1.1).

Tabela 3.1.1. Wybór metod naliczania opłaty za odpady komunalne w gminach powiatu kamińskiego

Gmina	Metoda	
	Od ilości wody zużytej w danym gospodarstwie domowym	Od ilości osób zamieszkujących dane gospodarstwo domowe
Kamień Pomorski		X
Golczewo		X
Wolin		X
Dziwnów	X	
Świerżno		X
Międzyzdroje	X	

Cztery gminy zdecydowały się na naliczanie stawki opłaty w zależności od ilości osób zamieszkujących daną nieruchomość, dwie gminy wybrały metodę zależną od ilości wody zużywanej w gospodarstwie domowym. Na taki wybór metod prawdopodobnie wpłynął charakter gmin (gminy rolnicze lub turystyczne).

Dziwnów i Międzyzdroje to gminy nadmorskie, typowo turystyczne, ilość odpadów w ciągu roku ulega więc znacznym wahaniom - w sezonie letnim ilość odpadów wyraźnie wzrasta. W gminie Międzyzdroje w miesiącach letnich (czerwiec, lipiec, sierpień) zebrano 2315,53 Mg odpadów komunalnych i jest to o 61% więcej niż odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców jesienią (wrzesień, październik, listopad) [5]. Wprowadzenie naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami według ilości zużytej wody jest dla gmin o charakterze typowo turystycznym znacznym ułatwieniem i pomaga uniknąć zaniżania opłaty przez mieszkańców goszczących turystów.

Pozostałe gminy powiatu kamińskiego zdecydowały się na naliczanie stawki opłaty w zależności od ilości mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość. Na wybór metody w znacznym stopniu wpłynęła duża ilość terenów wiejskich w gminach (zabudowa jednorodzinna, rozproszona). W wielu gospodarstwach brakuje liczników wody, co utrudniłoby wprowadzenie metody opartej na zużyciu wody. Z rozmów z mieszkańcami wynika, że metoda zależna od ilości osób zamieszkujących daną nieruchomość, była i jest uważana za najwygodniejszą i sprawiedliwą.

W analizowanym okresie od 2014 do 2016 roku żadna z badanych gmin nie uchwaliła zmiany w metodzie naliczania opłaty za odpady komunalne.

3.2 Wysokość stawki za odpady komunalne w gminach powiatu kamińskiego

3.2.1 Wysokość stawki za odpady komunalne w przypadku zbierania odpadów w sposób nieselektywny

W gminach powiatu kamińskiego uchwalono zróżnicowane stawki opłaty za odpady komunalne gromadzone nieselektywnie. Wysokość stawek w poszczególnych gminach w latach 2014-2016 obrazuje tabela 3.2.1.1.

Tabela 3.2.1.1 Wysokość stawek za gospodarowanie odpadami zbieranymi w sposób nieselektywny w gminach powiatu kamieńskiego

Gmina	Od ilości wody zużytej w danym gospodarstwie			Od ilości osób zamieszkujących dane gospodarstwo		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Kamień Pomorski				19,00zł-1-2 os.	19,00zł-1-2 os.	19,00zł-1-2 os.
				17,00zł- 3-4 os.	17,00zł- 3-4 os.	17,00zł- 3-4 os.
				16,00zł- 5-6 os.	16,00zł- 5-6 os.	16,00zł- 5-6 os.
				15,00zł- 7-8 os.	15,00zł- 7-8 os.	15,00zł- 7-8 os.
				14,00zł- 9 i więcej os.	14,00zł- 9 i więcej os.	14,00zł- 9 i więcej os.
Golczewo				17,00zł	18,00zł	18,00zł
Dziwnów	7,50zł za m ³	7,50zł za m ³	7,50zł za m ³			
Wolin				15,80zł	15,80zł	20,00zł
Międzyzdroje	6,00zł za m ³	6,00zł za m ³	6,00zł za m ³			
Świerzno				15,00zł	15,00zł	15,00zł

W badanych gminach występuje zróżnicowanie wysokości stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi zbieranymi nieselektywnie. W przypadku gmin Międzyzdroje i Dziwnów, które uchwaliły naliczanie stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi w zależności od zużycia wody, różnica w wysokości opłaty wynosi 1,50 zł, przy czym opłata jest wyższa w gminie Dziwnów (7,50 zł za m³).

Porównując gminy, które zastosowały metodę naliczania opłaty zależną od ilości osób zamieszkujących dane gospodarstwo domowe można zauważyć, że różnica między najwyższą (Kamień Pomorski) a najniższą (Świerzno) stawką opłaty w latach 2014-2015 wynosiła 4,00 zł. W roku 2016 w związku ze znaczną podwyżką opłaty w gminie Wolin różnica ta wynosiła już 5,00 zł. Uzyskane dane wykazują również małą zmienność opłaty w latach 2014-2016. Tylko dwie gminy (Golczewo, Wolin) podwyższyły wysokość opłaty. Reszta opłat pozostała bez zmian.

W gminie Golczewo w roku 2015 stawka wzrosła o 6% (1,00zł) w porównaniu do roku 2014. Natomiast w gminie Wolin w roku 2016 uchwalono opłatę wyższą aż o 27% (4,20zł) do roku poprzedniego. Z rozmów z mieszkańcami wynikało, że wielu z nich prawnie zadeklarowało selektywną zbiórkę odpadów komunalnych wyłącznie z powodów ekonomicznych, jednakże nie zamierzają segregować wytwarzanych odpadów.

Należy również zwrócić uwagę na nietypowy sposób ustalania wysokości opłaty w gminie Kamień Pomorski. Opłata ulega zmianie w zależności od ilości osób zamieszkujących dane gospodarstwo - im więcej mieszkańców, tym opłata za osobę jest mniejsza.

Na przestrzeni badanego okresu stawka za odpady zbierane w sposób nieselektywny była najwyższa w gminie Dziwnów (7,50 zł za m³), zaś najniższa w gminie Świerzno (15,00 zł). W obu przypadkach opłata nie uległa zmianie w badanym okresie. Do roku 2016 niewiele wyższa opłata niż na terenach samorządu Świerzno (15,00 zł) obowiązywała w gminie Wolin (15,80 zł).

Porównanie gmin o charakterze rolniczym (Golczewo, Świerzno) wykazuje, że wysokość opłaty na terenie gminy Golczewo jest o 2,00 zł wyższa w roku 2014 i o 3,00 zł w 2015 w odniesieniu do gminy Świerzno. Można również zauważyć, iż stawka opłaty w gminie Golczewo kształtuje się na takim samym poziomie jak w typowo turystycznej gminie Międzyzdroje.

3.2.2. Wysokość stawki za odpady komunalne w przypadku odpadów zbieranych w sposób selektywny

Według wytycznych zawartych w znowelizowanej ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach stawka za gospodarowanie odpadami zbieranymi w sposób selektywny musi być niższa niż w przypadku zbiórki prowadzonej nieselektywnie [1]. Wszystkie gminy powiatu kamieńskiego dostosowały się do zapisów ustawy. Wysokość stawki opłat za odpady zbierane w sposób selektywny przedstawiono w tabeli 3.2.1.

Tabela 3.2.1. Wysokość stawki za opłaty zbierane w sposób selektywny

Gmina	Od ilości wody zużytej w danym gospodarstwie			Od ilości osób zamieszkujących dane gospodarstwo		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Kamień Pomorski				11,00zł -1-2 os.	11,00zł -1-2 os.	11,00zł -1-2 os.
				10,00zł- 3-4 os.	10,00zł - 3-4 os.	10,00zł - 3-4 os.
				9,00zł - 5-6 os.	9,00zł - 5-6 os.	9,00zł - 5-6 os.
				8,00zł - 7-8os.	8,00zł - 7-8os.	8,00zł - 7-8os.
				7,00zł - 9 i więcej os.	7,00zł - 9 i więcej os.	7,00zł - 9 i więcej os.
Golczewo				10,00zł	9,00zł	9,00zł
Dziwnów	3,50zł za m ³	3,50zł za m ³	3,50zł za m ³			
Wolin				10,80 zł	10,80zł	12,00zł
Międzyzdroje	4,00zł za m ³	4,00zł za m ³	4,00zł za m ³			
Świerzno				9,50zł	9,50zł	9,50zł

W latach 2014-2016 stawka opłaty za odpady zbierane selektywnie w badanych gminach nie uległa znacznym zmianom. Gminy Kamień Pomorski, Dziwnów, Świerzno oraz Międzyzdroje w badanym okresie czasu nie uchwałyły żadnych zmian w wysokości opłaty.

W gminie Golczewo nastąpił nieznaczny spadek opłaty - o 1,00 zł. Podwyższoną stawkę uchwalono natomiast na terenie gminy Wolin, która wyniosła 1,20 zł. Zmiana stawki opłaty wywołała duże niezadowolenie społeczne. Z rozmów z mieszkańcami gminy oraz ich wypowiedzi na lokalnych portalach informacyjnych wynika, że stawka opłaty za odpady zbierane w sposób selektywny jest według nich stanowczo za wysoka. Sugerowano, że nasili się problem nielegalnych składowisk odpadów, czego ustawodawca chciał uniknąć, wprowadzając nowelizację tworzącą nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi.

W roku 2014 najniższe stawki opłaty za odpady zbierane w sposób selektywny obowiązywały w gminie Świerzno, najwyższe zaś w gminie Międzyzdroje. W roku 2015 stawka została obniżona w gminie Golczewo, tym samym stała się ona najniższa w powiecie kamieńskim. Opłata w gminie Międzyzdroje nadal była wyższa niż w porównywanych gminach. Podwyżka stawki w roku 2016 w gminie Wolin spowodowała zrównanie wysokości opłaty z do tej pory najwyższą w gminie Międzyzdroje. Należy jednak pamiętać, iż koszty ponoszone przez mieszkańców na terenach gminy Międzyzdroje zależą od zużycia wody. Przy oszczędnym gospodarowaniu wodą opłata za odbiór odpadów będzie niższa. Można więc uznać, że mieszkańcy gminy Wolin mają rację twierdząc, że nakładana na nich opłata jest najwyższa w powiecie.

3.3. Wysokość opłaty ryczałtowej za odpady komunalne w przypadku nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe

Kolejną metodą ustalenia wysokości stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi w gminie może być opłata ryczałtowa [1]. Stosuje się ją w przypadku występowania na terenie gminy nieruchomości sezonowo wykorzystywanych na cele rekreacyjno-turystyczne. Ustalenie wysokości stawki opłaty ryczałtowej zależy od tego, czy gmina obejmuje systemem odbioru odpadów również nieruchomości niezamieszkałe, ale na obszarze których powstają odpady komunalne.

Na terenie powiatu kamieńskiego tylko gmina Kamień Pomorski nie zobowiązała się do odbioru odpadów komunalnych z terenów nieruchomości niezamieszkałych, ale wytwarzających te odpady. Stawka opłaty ryczałtowej nie została więc uchwalona.

Nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach pozwalająca wprowadzić opłatę ryczałtową została uchwalona 28 listopada 2014 roku. Badane gminy uchwały wysokość stawki opłaty w roku 2015, jednak uchwały weszły w życie dopiero z dniem 1 stycznia 2016 roku. Wyjątkiem była gmina Świerzno, w której uchwała weszła w życie 14 dni po jej ogłoszeniu. Dla celów analizy porównano więc roczne stawki opłaty ryczałtowej z roku 2016 (3.4.1).

Tabela 3.4.1. Wysokość stawki opłaty ryczałtowej za odpady komunalne w przypadku nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe

Gmina	Rodzaj zbiórki	
	selektywna	nieselektywna
Międzyzdroje	154,00 zł	198,00 zł
Golczewo	112,00 zł	152,00 zł
Dziwnów	360,00 zł	560,00 zł
Świerzno	114,00 zł	180,00 zł
Wolin	240,00 zł	350,00 zł

Dane wskazują na duże zróżnicowanie wysokości stawki w poszczególnych gminach. Zarówno w przypadku zbierania odpadów w sposób selektywny jak i nieselektywny, najwyższe stawki opłat zostały uchwalone w gminie Dziwnów. Opłaty są zdecydowanie wyższe niż w innych gminach, gdyż różnica w stawce za odpady segregowane między gminą Dziwnów, a gminą Golczewo, gdzie stawka jest najniższa, wynosi aż 248,00zł. Można zatem założyć, że na wysokość opłaty wpływa turystyczny charakter gmin wynikający z nadmorskiego położenia. Aczkolwiek w gminie Międzyzdroje, która również położona jest nad morzem, stawka w przypadku odpadów segregowanych wynosi 154,00zł, co jest kwotą o 57% niższą niż na terenie gminy Dziwnów. W przypadku odpadów gromadzonych w sposób zmieszany różnica między stawką najwyższą (Dziwnów 560,00zł), a najniższą (Golczewo 152,00zł) wynosi aż 408,00zł.

Wszystkie gminy uchwały poziom stawki za odpady niesegregowane wyraźnie wyższy niż w przypadku selektywnej zbiórki, co jest spełnieniem założeń nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zależność tą wyraźnie widać na przykładzie gminy Dziwnów - różnica wynosi 200,00zł. Z obserwacji przeprowadzonych na terenie gminy wynika, że zbieranie odpadów w sposób selektywny w nieruchomościach użytkowanych przez turystów było i jest bardzo trudne. Być może różnica w wysokości stawki opłaty jest próbą zachęcenia właścicieli nieruchomości użytkowanych sezonowo do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

4. Dyskusja

Od czasu wprowadzenia w Polsce nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach koszty organizacji i utrzymania systemu gospodarowania odpadami wzrosły. Wpłynęła na to konieczność odbioru i przetworzenia większej ilości odpadów komunalnych, budowa i utrzymanie punktów selektywnej zbiórki

odpadów komunalnych oraz utrzymanie systemu administracyjnego. Koszty nowego systemu gospodarowania odpadami uwzględniają również usuwanie nielegalnych składowisk odpadów [6]. Szacuje się, że tylko cena wywozu nieczystości w roku wprowadzenia zmian wzrosła o 30%, a latach następnych wzrośnie o kolejne 30% [7].

Dla zaprezentowania, jak kształtują się koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi porównano dwie gminy: gminę Świerzno z powiatu kamieńskiego (województwo zachodniopomorskie) oraz gminę Gnojnik z powiatu brzeskiego (województwo małopolskie). Obie gminy mają charakter wiejski, typowo rolniczy. Gmina Świerzno liczy 4218 mieszkańców [8], natomiast gmina Gnojnik – 7040 [9].

Z zestawienia kosztów i wydatków przedstawionego przez gminę Świerzno wynika, że koszt wywozu i zagospodarowania odpadów oraz obsługi administracyjnej systemu w roku 2016 wyniósł 374 106,60 zł. Wpływy z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami kształtowały się natomiast na poziomie 462 576,06 zł [8]. Wynika z tego, że gmina odpowiednio skalkulowała wysokość opłaty za odpady komunalne, a z powodu nadwyżki wpływów w przyszłości istnieje możliwość obniżenia stawki opłaty.

W gminie Gnojnik koszty utrzymania systemu w roku 2016 wyniosły 431 634,42 zł. W analizie nie zawarto wysokości przychodów [9]. Z danych wynika, że koszt systemu gospodarowania odpadami komunalnymi był wyższy w gminie Gnojnik o 57527,82 zł. Jest to niewielka różnica biorąc pod uwagę, iż gminę Gnojnik zamieszkuje aż o 3468 więcej mieszkańców niż gminę Świerzno. Różnica ta wynika prawdopodobnie z ilości odebranych odpadów komunalnych, których w gminie Świerzno było znacznie więcej. Przyczyną większej ilości odpadów jest objęcie przez gminę Świerzno systemem gospodarowania odpadami komunalnymi również nieruchomości niezamieszkałych. W gminie Gnojnik odbiór odpadów odbywa się tylko z nieruchomości zamieszkałych. Wskazuje to, że na koszty funkcjonowania systemu znaczący wpływ ma też wybór przez gminę podmiotów, które będą objęte nowym systemem gospodarowania odpadami.

Zwiększenie się kosztów systemu przyczyniło się do wzrostu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Przed zmianami w systemie gospodarowania odpadami rodzina czteroosobowa w gminie Golczewo miesięcznie płaciła za odbiór i wywóz odpadów 20,00zł, a po wprowadzonych zmianach - nawet w przypadku zadeklarowania zbiórki selektywnej - opłata wzrosła o 16,00zł do wysokości 36,00zł. Przy zbieraniu odpadów nieselektywnie opłata wynosi 72,00zł i jest to wzrost o 52,00zł. Stanowi to znaczny wzrost, nie dziwi więc społeczne niezadowolenie.

Uważa się, że opłaty za gospodarowanie odpadami nadal będą wzrastać. Ma na to wpływ wiele czynników. Są to między innymi: unikanie wnoszenia opłat przez mieszkańców, podwyżki ofert firm zajmujących się transportem i przetwarzaniem odpadów, czy budowy oraz rozbudowy instalacji do przetwarzania odpadów. Wskazuje się również na częstą praktykę zaniżania stawek opłaty za gospodarowanie odpadami w celu uzyskania przez samorządy gminne przychylności opinii publicznej. Innym problemem jest często spotykana monopolizacja zagospodarowywania odpadów ze względu na małą ilość regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych. Praktyki te prowadzą do deficytu w budżecie gmin, a w efekcie do podniesienia wysokości stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi [10].

Według niektórych opracowań na wzrost wysokości stawek opłaty za gospodarowanie odpadami ma również selektywna zbiórka odpadów. Odbiór selektywnie zbieranych odpadów bezpośrednio z terenów nieruchomości powoduje znaczny wzrost kosztów transportu w porównaniu do odbioru frakcji zbieranych tylko z punktów zbiorczych, tzw. gniazd. Wskazuje się jednak, że odpady selektywnie zbierane generują mniejsze koszty zagospodarowania, co w przyszłości może kompensować koszt ich odbioru [11].

By ustalić, jak kształtowała się opłata za odpady komunalne w powiecie kamieńskim na tle Polski oraz na tle województwa zachodniopomorskiego, wyliczono średnią stawkę opłaty za odpady komunalne zbierane selektywnie oraz nieselektywnie. Ze względu na dostępność danych zdecydowano się porównać dane z roku 2014. Ustalono, że średnia opłata za odpady zbierane selektywnie w powiecie kamieńskim w roku 2014 wynosiła 10,64zł, a za odpady zmieszane 17,38zł.

W tym samym czasie średnia opłata za odpady komunalne zbierane w sposób selektywny w Polsce wynosiła 9,21 zł, natomiast za odpady zmieszane 15,71 zł. W przypadku województwa zachodniopomorskiego stawka opłaty za odpady zbierane selektywnie wynosiła 10,63 zł, a w przypadku nieselektywnej zbiórki 16,70zł [12].

Porównując średnie stawki opłaty w powiecie kamieńskim oraz na terenie całego kraju można zauważyć, że stawki na terenie powiatu były wyższe. W przypadku odpadów zbieranych selektywnie o 1,43 zł, a gdy odpady były zbierane nieselektywnie o 1,67 zł.

Na tle województwa stawki opłaty w powiecie kamińskim w przypadku odpadów zbieranych selektywnie kształtowały się bardzo podobnie – różnica w średniej opłacie wynosiła tylko jeden grosz. Analizując wysokość stawki za opłaty zmieszane daje się dostrzec, że średnia opłata jest wyższa na terenie powiatu kamińskiego o 68 groszy.

Można zauważyć, iż rozbieżności między wysokością średniej stawki opłaty za odpady komunalne w powiecie kamińskim, a w województwie zachodniopomorskim są mniejsze niż między średnimi opłatami w powiecie, a w całym kraju. Należy podkreślić, że stawki w województwie zachodniopomorskim są stosunkowo wysokie, wyższe występują tylko w województwach dolnośląskim i pomorskim [12].

5. Podsumowanie

Z przeprowadzonych badań wynika, że gminy powiatu kamińskiego dobrze skalkulowały wysokość stawek za odpady komunalne. Na przestrzeni badanego okresu tylko dwie (Golczewo, Wolin) z sześciu gmin wprowadziły zmiany w wysokości stawek opłaty. W przypadku gminy Golczewo zmiany wynikały z chęci uproszczenia naliczania wysokości opłaty oraz próby zachęcenia mieszkańców do segregacji odpadów. Gmina Wolin początkowo ustaliła zbyt niską stawkę opłaty. Problemy z finansowaniem systemu gospodarowania odpadami zmusiły władze samorządowe do podniesienia stawek opłaty w roku 2016.

Znaczącym problemem, z którym zmagają się gminy powiatu kamińskiego jest trudność weryfikacji danych podawanych przez mieszkańców w deklaracjach, zwłaszcza w przypadku selektywnej zbiórki odpadów. Kwestia ta jest problemem ogólnopolskim, być może poradzenie sobie z tą trudnością wymaga rozwiązań ustawowych.

W gminach powiatu kamińskiego potrzebne są również częstsze akcje edukacyjne dla mieszkańców. Zrozumienie wagi segregacji odpadów komunalnych przez mieszkających w powiecie pomogłoby w sprawniejszym funkcjonowaniu systemu gospodarki odpadami komunalnymi i znacznie zmniejszyłoby problem braku rzeczywistej segregacji. Potrzebna jest również edukacja w zakresie nielegalnego spalania odpadów komunalnych, które na terenach wiejskich nadal jest powszechne.

Warto podkreślić, że gminy powiatu kamińskiego wywiązały się z zadań stawianych przez ustawodawcę. Nowy system działa sprawnie i wyraźnie zmniejszyła się liczba nielegalnych składowisk odpadów. Większość mieszkańców ocenia system gospodarowania odpadami dobrze i podkreśla, że zmiany były niezbędne.

Do sprawnego funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach powiatu kamińskiego potrzebne jest większe zaangażowanie społeczności lokalnej. W osiągnięciu tego założenia pomoc mogłyby częstsze konsultacje społeczne, edukacja dzieci i dorosłych z zakresu gospodarki odpadami i ochrony środowiska oraz odpowiedni system informowania o ewentualnych zmianach w gospodarce odpadami na terenach gmin.

Literatura

1. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 czerwca 2017r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2017 poz. 1289).
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 312 z 22.11.2008).
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21).
4. <http://powiatkamienski.pl>, dostęp w Internecie: 13.11.2017.
5. Główny Urząd Statystyczny, Ochrona Środowiska 2016.
6. Gwiazdowicz M. (2013). Reforma gospodarki odpadami komunalnymi [on-line: [http://orka.sejm.gov.pl/wydbas.nsf/0/FBD138335A3957C1C1257B8E003FA76C/\\$File/Infos_149.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/wydbas.nsf/0/FBD138335A3957C1C1257B8E003FA76C/$File/Infos_149.pdf)], dostęp w Internecie: 13.11.2017.
7. Styś T., Foks R. (2014). Rynek gospodarowania odpadami komunalnymi w Polsce. Perspektywa 2030. [on-line: <http://www.sobieski.org.pl/wp-content/uploads/Stys-Foks-Rynek-gospodarowania-odpadami-PDF.pdf>], dostęp w Internecie: 13.11.2017.

8. Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Świerżno za rok 2016 [on-line: http://www.biuletyn.net/nt-bin/_private/swierzno/4283.pdf], dostęp w Internecie: 13.11.2017.
 9. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Gnojnik za rok 2016 [on-line: https://www.gnojnik.pl/_files/gospodarka_odpadami/2017/analiza_stanu_gospodarki_odpadami_za_2016_r ok.pdf], dostęp w Internecie: 13.11.2017.
 10. Górnicki E. (2015). Dlaczego wzrastają opłaty? [on-line: <http://www.eczytelnia.abrys.pl/przegląd-komunalny/2015-6-849/gospodarka-odpadami-9967/dlaczego-wzrastaja-oplaty-20132>], dostęp w Internecie: 10.11.2016.
 11. Boer D. (2013). Czy selektywnie musi znaczyć drożej? [on-line: <http://www.eczytelnia.abrys.pl/recykling/2013-2-662/recykling-odpadow-7666/czyselektywnie-musi-znaczyc-drozej-15836>], dostęp w Internecie: 11.11.2016.
 12. Polakiewicz M. (2014). Praktyczne aspekty opłaty odpadowej w polskich gminach. *Logistyka Odzysku*, 3(12), 29-32.
-

